

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин
кафедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних
дисциплін**

Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького

**Запорізьке обласне товариство дослідників історії і культури
Центральної та Східної Європи**

**Національна академія наук України
Інститут української археографії та джерелознавства
ім. М.С. Грушевського
Інститут історії України**

Східний інститут українознавства ім. Ковальських

***ЗА ПІДТРИМКИ
ВІДДІЛУ ПРЕСИ, ОСВІТИ ТА КУЛЬТУРИ ПОСОЛЬСТВА США В
УКРАЇНІ***

ПРОГРАМА

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПО ТОЙ БІК ДНІПРА:
ВПЛИВ КОНТРАВЕРСІЙНИХ ОБРАЗІВ
«ІНШОГО УКРАЇНЦЯ»
НА ФОРМУВАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КОРДОНІВ**

5-7 лютого 2015 рік

**Запоріжжя
2015**

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Фролов Микола Олександрович – доктор історичних наук, професор, ректор Запорізького національного університету.

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ:

Мільчев Володимир Іванович – доктор історичних наук, професор, декан історичного факультету, завідувач кафедри історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Маклюк Ольга Миколаївна – кандидат історичних наук, в.о. завідувача кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету.

Білівненко Сергій Миколайович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету, голова Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Ігнатуша Олександр Миколайович – доктор історичних наук, професор кафедри історії України Запорізького національного університету.

Бессонова Марина Миколаївна – кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії» НАН України (за згодою).

Омельченко Андрій Вікторович – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету.

Черкасов Станіслав Сергійович – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету.

Шимкевич Катерина Олександрівна – викладач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету.

*Проект здійснено за підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні.
Погляди учасників заходу не обов'язково збігаються з офіційною позицією уряду США*

ПОРЯДОК РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

05 лютого ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ФІЛЬМУ «ПО ТОЙ БІК ДНІПРА»

- 09.00 – 12.00** Зустріч учасників з інших регіонів України
- 13.00 – 15.00** Презентація документального навчального відеофільму та обговорення його змісту у колі фахівців-науковців (**5 корпус ЗНУ, ауд. 326**)

06 лютого ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ 1 корпус ЗНУ, ауд. 50

- 09.00 – 10.00** Реєстрація учасників
- 10.00 – 10.30** Відкриття конференції. Привітання учасникам конференції
- 10.30 – 12.30** Пленарні виступи
- 12.00-13.00** Презентація фрагментів фільму для учасників конференції
- 12.30 – 13.30** Кава-брейк
- 13.30 – 16.30** Секційні засідання (**5 корпус ЗНУ, ауд. 327, 326, 307**)

07 лютого РОБОТА СЕКЦІЙ 5 корпус ЗНУ, ауд. 327, 326, 304

- 10.00 – 12.00** Секційні засідання
- 12.00 – 12.30** Кава-брейк
- 12.30 – 13.30** Підведення підсумків, закриття конференції
- 13.30 – 17.00** Екскурсія для учасників конференції

Регламент виступів:

Доповіді на пленарному засіданні – до 15 хвилин

Виступи на секціях – до 10 хвилин

Виступи при обговоренні – до 2 хвилин

05 лютого

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ФІЛЬМУ
«ПО ТОЙ БІК ДНІПРА»**

5 корпус ЗНУ, ауд. 326

Бессонова М.М. (Київ) Ідея проекту «По той бік Дніпра: вплив контраверсійних образів «іншого українця» на формування ментальних кордонів».

Маклюк О.М. (Запоріжжя) Основні напрямки практичної реалізації проекту (соціологічне опитування, опитування з усної історії, пошукова робота в архівах та інш.).

Мільчев В.І. (Запоріжжя) Концепція документального фільму «По той бік Дніпра».

Білівненко С.М. (Запоріжжя) Особливості пошуку матеріалу, щодо створення кінопроекту: труднощі та надбання.

Презентація повноформатної версії документального навчального відеофільму

Обговорення змісту у колі фахівців-науковців

06 лютого

ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

1 корпус ЗНУ, ауд. 50

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКАМ КОНФЕРЕНЦІЇ

ФРОЛОВ Микола Олександрович, доктор історичних наук, професор, ректор Запорізького національного університету.

Представник відділу преси, освіти та культури посольства США в Україні

ВАСИЛЬЧУК Геннадій Миколайович, доктор історичних наук, професор, проректор з наукової роботи Запорізького національного університету.

МОРОКО Владислав Валерійович, кандидат історичних наук, директор Департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної державної адміністрації.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

ТУРЧЕНКО Федір Григорович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри новітньої історії України Запорізького національного університету (Запоріжжя)

ПРОЕКТ «НОВОРОСІЯ»: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА НАСЛІДКИ

Автор доповіді розглядає історичні передумови появи у 1764 р. російського імперського проекту «Новоросія» та спроби його реалізації. В контексті цього простежується еволюція українсько-російських відносин та спільні риси політики російських режимів щодо України.

КИРИДОН Алла Миколаївна, доктор історичних наук, професор, завідувач відділу досліджень теоретичних і прикладних проблем національної пам'яті Українського інституту національної пам'яті (Київ)

МЕНТАЛЬНЕ КАРТОГРАФУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СМИСЛІВ

Ментальна карта – це створене уявою людини відображення частини навколишнього простору. У доповіді це поняття використовується як дослідницький інструментарій способу мислення, репрезентації і структури соціального знання. На прикладі аналізу даних соціологічного опитування громадян України щодо оцінки значущості історичних подій і постатей проаналізовано ментальні репрезентації регіонального рівня.

ТРОЯН Сергій Станіславович, доктор історичних наук, професор кафедри зовнішньої політики і дипломатії Дипломатичної академії України при МЗС України (Київ)

«ВІЙНИ ПАМ'ЯТЕЙ» ЯК РІЗНОВИД ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

У гуманітарному сенсі, «інформаційна війна» виступає активним методом трансформації інформаційного простору. Йдеться про певну систему (концепцію) нав'язування моделі світогляду, покликану забезпечити бажані типи поведінки; про атаку на структури, що породжують інформацію – процеси мислення. У цьому сенсі одним із сучасних різновидів інформаційної війни виступають «війни пам'ятей». Аrenoю прояву подібних конфліктів можуть бути різні сфери суспільного життя. Яскравим прикладом дослідження «війн пам'ятей» став проект Олександра Еткінда під назвою «Війна пам'яті. Культурна динаміка в Росії, Польщі й Україні».

САЛАТА Оксана Олексіївна, доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії України Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка (Київ)

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ІСТОРИЧНУ ПАМ'ЯТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

У доповіді аналізується вплив інформаційної політики держави на історичну свідомість громадян та формування у них історичної пам'яті, інформаційно-пропагандистська війна, де засоби масової інформації, політики та вчені історики є важливим формоутворюючим фактором історичної пам'яті українського народу.

КУЗЬМИЧОВА Надія Юріївна, директор Центру незалежних соціологічних досліджень ЗНУ (Запоріжжя)

РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕМУ: «ОБРАЗ «ІНШОГО УКРАЇНЦЯ» ПО ДВІ СТОРОНИ ДНІПРА»

У доповіді представлено основні результати соціологічного дослідження в рамках проекту «По той бік Дніпра: вплив контраверсійних образів «іншого українця» на формування ментальних кордонів». Соціологічне опитування охоплювало такі основні проблемні питання: виявлення специфіки сприйняття населенням м. Запоріжжя сучасної України; оцінка масштабів розповсюдження не толерантного ставлення до мешканців м. Запоріжжя в інших регіонах та у своєму, аналіз особливостей сприйняття контраверсійних образів ветеранів ОУН-УПА та ВВВ, пам'ятників радянської епохи та С. Бандері; виявлення ставлення населення м. Запоріжжя до анексії Криму Росією, до переселенців зі східних областей України та АРК, а також до мешканців Західної України.

КОСМИНА Віталій Григорович, доктор історичних наук, професор кафедри регіональних систем та європейської інтеграції Дипломатичної академії України при МЗС України (Київ)

КОНСТРУЮВАННЯ ОБРАЗУ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦІВ У СУЧАСНІЙ РОСІЇ

У доповіді аналізуються деякі аспекти сучасного конструктивізму та практика конструювання української «реальності» в комунікативних системах Росії. Російські мас-медіа у 2014 р. цілеспрямовано «конструювали» негативний образ України та українців.

АКСЬОНОВА Наталя Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (Харків)

ОБРАЗ СЛОБОЖАН І СЛОБОЖАНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ: ЕТНІЧНА МЕЖА VS ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН

Доповідь присвячена розумінню обрису територіальних меж історико-етнографічного району Слобожанщина в історичній ретроспективі. Наголошується, що мовна характеристика населення, його самоідентифікація через низку причин можуть не співпадати з окресленими межами. Розглядаються певні стереотипи, що існують в дослідженнях цього історико-культурного регіону.

06 лютого
РОБОТА СЕКЦІЙ

МІФИ ТА СТЕРЕОТИПИ В ІСТОРІЇ: ПОГЛЯД ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА
СВІТОВОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ
Секція 1. ауд. 327, 5 корпус ЗНУ

Модератор: Турченко Галина Федорівна

МІЛЬЧЕВ Володимир Іванович, доктор історичних наук, професор, декан історичного факультету, завідувач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету (Запоріжжя)

«СВІЙ/ЧУЖИЙ» В УЯВЛЕННЯХ ЗАПОРОЗЬКОГО КОЗАЦТВА XVIII СТОЛІТТЯ

Доповідь присвячено дослідженню ментальних уявлень запорозького козацтва XVIII століття. Основу наукової розвідки склали документальні й нарративні матеріали архівних і бібліотечних зібрань України, Польщі та Російської Федерації. Автором було виокремлено та проаналізовано характерні складові ідентифікації запорозькими козаками себе та «інших» на рівнях: територіальному, етно-конфесійному, соціальному.

ТУРЧЕНКО Галина Федорівна, доктор історичних наук, професор кафедри історії України Запорізького національного університету (Запоріжжя)

ПІВДЕННА УКРАЇНА ЧИ «НОВОРОСІЯ»: ПОЗИЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ІСТОРИКІВ XIX – початку XX ст.

У доповіді охарактеризовано реакцію українських істориків XIX – початку XX ст. на спробу реалізації царською Росією проекту «Новоросія». Зазначено, що легенда про «триєдиний народ» сприяла політиці асиміляції українців. Доведено, що асиміляційні проекти імперського режиму не були сприйняті українською інтелектуальною елітою. Українська наукова спільнота твердо стояла на позиції окремішності українського народу, не сприймала запропонований російською елітою та царською владою імперський проект «Новоросія» й наголошувала на українському характері Півдня України.

БІЛІВНЕНКО Сергій Миколайович кандидат історичних наук, доцент кафедри історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету, голова Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького (Запоріжжя)

«ЧИ ІСНУЮТЬ «ІНШІ» УКРАЇНЦІ»? СВІТОГЛЯДНІ СТЕРЕОТИПИ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ СТЕПОВОЇ УКРАЇНИ XX – початку XXI ст.

Доповідь актуалізує наукові пошуки Запорізького наукового товариства ім. Якова Новицького у галузі дослідження усної історії Степової України. Висвітлюються світоглядні імперативи та стереотипи сільського населення Степової України у власній самоідентифікації та ідентифікації представників інших регіонів України. Аналізується комплекс усних інтерв'ю, зібраних в різних регіонах півдня України, на основі чого робиться висновок про тенденції формування ментальних стереотипів та фактори впливу на дані світоглядні особливості.

ГАЛІВ Микола Дмитрович, кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич)

МІЖ ТОЛЕРАНТНІСТЮ І КСЕНОФОБІЄЮ: НАЦІОНАЛЬНІ РЕФЛЕКСІЇ ТА СТЕРЕОТИПИ В УКРАЇНСЬКОМУ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОМУ НАРАТИВІ (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)

У доповіді проаналізовано прояви національних рефлексій та стереотипів в українському історико-педагогічному наративі другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Зроблено спробу експлікувати ставлення авторів – істориків освіти і педагогіки до українського, польського, російського, єврейського та інших народів, що інколи варіювалися між толерантністю і ксенофобією.

ІЛЬНИЦЬКИЙ Василь Іванович, кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич)

УЧАСТЬ ВЧИТЕЛІВ У НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОМУ РУСІ КАРПАТСЬКОГО КРАЮ ОУН (1945 – 1954 рр.)

У доповіді виокремлюються основні форми участі педагогів у визвольному русі Карпатського краю ОУН. На основі невідомих та маловідомих документів і матеріалів спростовується один із міфів радянської пропаганди про масштабні репресії проти вчителів, зокрема із Східної України.

МОЛДАВСЬКА Тетяна Іванівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету (Запоріжжя)

МІФ ПРО «БЕНДЕРІВЦІВ» ЯК СКЛАДОВА ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНСЬКОГО СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

У другій половині ХХ ст. комуністичною системою було створено немало міфів, які, будучи в своїй основі історико-ідеологічними, поступово перетворювалися на невід’ємну складову повсякденного життя фактичного кожного громадянина. Подібні міфи існують і сьогодні, у сучасній Україні, справляючи вплив на суспільно-політичні уподобання громадян, їх національну самоідентифікацію. Одним з таких міфів є міф про “бандерівців”. Завдяки системній комуністичній пропаганді, саме бандерівські (“бандерівські”) загони стали для громадян УРСР (а тепер – і України) синонімом та символом антирадянщини, жорстокості, бандитизму і загалом ворожого, “не свого” політичного дискурсу. І найбільш стійко цей міф закріпився у свідомості населення саме Східної та Південної України. Стереотип про жорстокість “їх” та жертвовність “нас” укорінився у свідомості старшого покоління дуже міцно.

МАКЕДОН Вікторія Валеріївна, старший викладач кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ (Одеса)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДЖЕРЕЛОЗНАВЧОГО ТА ІСТОРИОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ОБ’ЄДНАНЬ У СУСПІЛЬНОМУ ТА КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ ОДЕСИ ХІХ – початку ХХ ст.

Доповідь присвячена первинному аналізу джерелознавчого потенціалу архівних матеріалів, справ з фондів Державного архіву Одеської області, систематизації історіографічної бази дослідження діяльності національно-культурних об'єднань в суспільному та культурному житті Одеси XIX – початку XX століття. Зроблено висновок, що актові документи є достатньо репрезентативними для реконструкції основних етапів розвитку, кількості, складу членів одеських національно-культурних об'єднань (переважно товариств), політики місцевої влади щодо них.

ШИМКЕВИЧ Катерина Олександрівна, *аспірантка, асистент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

МІФИ ПРО «ВЕЛИКУ СЕРБІЮ» ТА «ВЕЛИКУ ХОРВАТІЮ»: СПРОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА РОЗВІНЧАННЯ

У XIX ст. серби та хорвати у складі різних імперій розпочали боротьбу за відновлення власної державної незалежності. Основою національно-визвольних рухів стало прагнення обох народів об'єднати території проживання як сербів, так і хорватів в окремі держави. Подібні ідеї знайшли свої відображення у концепціях "Великої Сербії" та "Великої Хорватії". Методи їх реалізації були абсолютно різними, що проявлялось у підходах до утворення нових держав. Утворення єдиної югослов'янської держави у 1918 р. було вимушеним кроком відходу сербів і хорватів від своїх прагнень. У подальшому історичний розвиток Югославії засвідчив як неможливість проживання цих народів у складі єдиної держави, так і недієвість концепцій «Великої Сербії» та «Великої Хорватії», які були лише міфами, створеними для маніпулювання пересічними сербами та хорватами.

ПОКЛЯЦЬКА Валерія Валеріївна, *аспірантка Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (Київ)*

ІМАГОЛОГІЯ РАДЯНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН ЧАСІВ ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ: МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У доповіді розглянуто імагологію як напрям наукових досліджень, спрямований на вивчення образу «іншого». Охарактеризовані основні поняття, які є важливими для розкриття теми «образу ворога» як складової державної ідеології СРСР та США у роки Холодної війни, як то: ідентичність, стереотип, міф. Здійснено спробу дати визначення категорії «образ ворога».

ЗВЯГІНА Олександра Михайлівна, *аспірантка кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

МІФИ СУЧАСНОСТІ: ЦЕНТРАЛЬНА ЄВРОПА

Метою цієї доповіді є аналіз та пошук витоків формування сучасних стереотипів, які існують щодо образу центральноєвропейських країн у контексті західного світу. Зроблена спроба розглянути шлях формування історичного міфу, згідно з яким Західна частина Європи автоматично отримала статус «провідної», тоді як Центральна завжди матиме роль «периферії».

СУХОВЕРСЬКА Ірина Іванівна, *аспірантка кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів)*

КОМЕМОРАТИВНІ ПРАКТИКИ ЯК ЕФЕКТИВНА СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПАМ'ЯТІ СУЧАСНОЇ РОСІЇ (ПРИКЛАД НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ)

Доповідь присвячена аналізу державної політики пам'яті сучасної Росії через характеристику комеморативних стратегій, присвячених німецько-радянській війні, а саме: діяльності влади у сфері музейної політики та спорудження пам'ятників, відзначення особливо значущих подій війни.

06 лютого
РОБОТА СЕКЦІЙ

ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ: ПОШУКИ НОВИХ ОБ'ЄДНУЮЧИХ
СТЕРЕОТИПІВ

Секція 2. ауд. 326, 5 корпус ЗНУ

Модератор: Ігнатуша Олександр Миколайович

АНДРЕЄВ Віталій Миколайович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри *всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету (Херсон)*

АНДРЕЄВА Світлана Серафимівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри *всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету (Херсон)*

ФЕНОМЕН МИСТЕЦЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО РУХУ (МУРy) В УКРАЇНСЬКОМУ ЕМІГРАНТСЬКОМУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПЕРІОДУ ДІ-ПІ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ВИКЛИКИ ТА НАЦІОНАЛЬНА ТРАДИЦІЯ

У доповіді розглянуто ідейно-політичні та регіональні розбіжності в українському емігрантському інтелектуальному середовищі періоду Ді-Пі. Акцентовано увагу на діяльності письменницької організації МУР (Мистецький український рух) (1945-1949 рр.) по подоланню протиріч між європейською перспективою та збереженням національних традицій в українській культурі в умовах еміграції.

ІГНАТУША Олександр Миколайович, доктор історичних наук, професор кафедри *історії України Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ПРОТОІЄРЕЙ АНДРІЙ КОРЕНЄВ У ПОШУКАХ ЦЕРКОВНОЇ ЄДНОСТІ (1925–1928 рр.)

Доповідь присвячена аналізу витоків і змісту релігійної діяльності протоієрея Української Синодальної Церкви Андрія Коренева. Особлива увага приділена його розумінню церковної єдності. Показано відношення А. Коренева до проекту автокефалії та українізації церкви на тлі суспільного і церковного життя країни та регіону. Підкреслено типовість образу священнослужителя Синодальної Церкви в Україні. В статті характеризується суперечливість діяльності А. Коренева як одного з яскравих представників обновленського руху 20–30-х рр. ХХ ст.

ЛИМАН Ігор Ігорович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри *історії України Бердянського державного педагогічного університету (Бердянськ)*

КОНСТАНТИНОВА Вікторія Миколаївна, доктор історичних наук, професор кафедри *історії України Бердянського державного педагогічного університету (Бердянськ)*

«АЛЬБОМИ ПСЕНЬ» ОСТАРБАЙТЕРІВ: ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ ТА МЕНТАЛЬНИХ СТЕРЕОТИПІВ

Доповідь присвячена вивченню неопублікованих «Альбомів пісень» українських остарбайтерів, записаних у Німеччині в 1943-1945 роках. Написання альбомів людьми, вивезеними на примусові роботи, можна розглядати як специфічний спосіб зберегти себе, свою ідентичність у нових реаліях. При цьому самі ці нові реалії суттєво впливали на формування нової соціальної спільності – остарбайтерів. У розвідці обґрунтовується необхідність ввести «Альбоми пісень» остарбайтерів до наукового обігу.

КАЛІНІЧЕВА Галина Іванівна, кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу науково-інформаційної та редакційно-видавничої діяльності Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (Київ)

КРИЗА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІЄТВОРЕННЯ

У доповіді проаналізовано особливості та проблеми розвитку національної ідентичності в сучасній Україні, з'ясовано причини кризи національної ідентичності, досліджено вплив регіональних самоідентифікацій на формування модерної політичної нації, запропоновано напрями консолідації українського суспільства.

ГРУШЕВА Тетяна Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри новітньої історії України Запорізького національного університету (Запоріжжя)

ЗМІНИ У ПОГЛЯДАХ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПРОТЕСТАНТІВ ЩОДО УЧАСТІ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ

У доповіді простежуються особливості реакції різних українських протестантських церков на суспільно-політичні процеси у сучасній Україні та трансформація поглядів віруючих на участь у них. Розглядається суспільна позиція церков через конкретно-історичне тло Революції гідності та подій на Сході України у 2014 р.

ГРИБОВСЬКИЙ Владислав Володимирович, кандидат історичних наук, науковий редактор видавництва «Герда» (Дніпропетровськ.)

ПОЛОН, ВТЕЧА З ПОЛОНУ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАПРИКІНЦІ XVII ст. (ЗА ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ВОРОНЕЗЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У доповіді подана спроба відстежити за джерелами кінця XVII ст. ідентичність осіб, котрі були взяті в полон і зважилися на втечу. Подано висновки про те, що допити втікачів-полонянників здійснювалися у Азовському розрядному шатрі та протоколювалися, згідно з інструкціями Розрядного приказу; українців у протоколах здебільшого зазначено як «черкасів», нарізно від «русских людей». Ідентичність визначалася через підданство та походження з певної землі, без уваги до релігії.

ЛИКОВА Вікторія Вікторівна, кандидат історичних наук, викладач кафедри історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету (Запоріжжя)

«У НАС СВЯТКУВАЛИ ПО-ІНШОМУ»: КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ АДАПТАЦІЇ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ У ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКОМУ РЕГІОНІ

У доповіді представлено аналіз культурної сфери побутування переселенців до Південної України із території Західної України. В основу дослідження було покладено

інтерв'ю з мешканцями населених пунктів Запорізької, Дніпропетровської та Одеської областей, зібраних в результаті археографічних експедицій.

ШТЕЙНЛЕ Олексій Федорович, кандидат історичних наук, доцент кафедри новітньої історії України Запорізького національного університету (Запоріжжя)

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У НОМЕНКЛАТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ (1945-1985 рр.)

Робиться спроба охарактеризувати особливості української ідентичності в середовищі номенклатури УРСР чотирьох повоєнних десятиліть. Акцентується увага на складному характері національної ідентичності в радянському суспільстві та її відмінностях від офіційно декларованих у біографічних документах. Запропоновано розрізнати три основні варіанти національної ідентичності серед керівних діячів Української РСР, що в офіційній статистиці вказувалися українцями: «етнічний українець», «радянський українець», «радянська людина».

МОЛДАВСЬКИЙ Роман Леонідович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету (Запоріжжя)

ЕКЗОНІМИ І ЕТНОНІМИ ЯК ІДЕНТИФІКАЦІЯ «ІНШОСТІ» В СЕЛЯНСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПІВДЕННОЇ УКРАЇНИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЕКСПЕДИЦІЙ ЗНТН)

Історико-етнографічні назви та самоназви з давнини було способом ідентифікації місцевих населення в українських селах. Південь України є достатньо «строкатим» в етнічному відношенні регіоном, однак найбільш поширеними та вживаними етнонімами та екзонімами залишаються традиційні для всіх регіонів України: «кацапи», «жиди», «хохли». Етноніми «євреї» та «цигани» також є способом ідентифікації «іншості». Варто підкреслити, що зазначені терміни на побутовому рівні мали як негативне, так і цілком нейтральне змістовне навантаження. Під час проведення усно історичних опитувань досить часто фіксувалося вживання етноніму «цигани» для позначення як «неопізнаних» національних меншин, так і соціальних груп та їх представників, яких можна характеризувати як «неблагонадійні» або «соціально небезпечні». При цьому, для позначення представників національних меншин, компактно проживання яких не є характерним для інших регіонів України – болгар, албанців, кримських татар – якісь особливі назви не використовуються.

БОЙКО Петро Анатолійович, молодший науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України (Київ)

ФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПОВІТОВОГО ЦЕНТРУ СТЕПОВОЇ УКРАЇНИ останньої чверті XVIII ст.: ПИТАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА МЕНТАЛЬНОСТІ

Доповідь присвячена питанням процесу формування населення Степової України у XVIII ст. на прикладі повітового міста. Визначено джерела та шляхи заселення мешканцями типового містечка Півдня України, характеризуються особливості їх державної ідентифікації та самоідентифікації. Пропонуються нові підходи до класифікації населення за ментальними ознаками.

ІГНАТУША Григорій Олександрович, аспірант кафедри новітньої історії України Запорізького національного університету (Запоріжжя)

РОЛЬ ОЛЕКСАНДРА ВОРОНИНА У НАЦІОНАЛЬНОМУ ВІДРОДЖЕННІ УКРАЇНИ (1985-1991 рр.)

У доповіді проаналізовано діяльність представника української діаспори в США Олександра Воронина, що була спрямована на національне відродження України. Розглянуто створення та проведення ним передач на радіостанціях «Свобода» та «Голос Америки» протягом 80-90-х рр. ХХ ст. Окрема увага приділяється участі Олександра Воронина у відзначенні Тисячоліття хрещення України-Русі.

БАБКА Володимир Леонідович, *аспірант кафедри історії України та політології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (Ніжин)*

УКРАЇНСЬКА ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ПІД ВПЛИВОМ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ФАКТОРІВ

У доповіді розглянуто зв'язок політики пам'яті та зовнішньої політики. Відображено зміни суспільних оцінок минулого та сучасності. Розкрито особливості європейської та російської моделей пам'яті.

САХНО Ольга Валеріївна, *студентка історичного факультету Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ОЛЕКСАНДР ДОВЖЕНКО – РАДЯНСЬКИЙ РЕЖИСЕР: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

Доповідь присвячена дослідженню творчих пошуків видатного українського режисера радянського періоду кінематографістики – О. Довженка. Надається характеристика довженківського міфу, в якому режисер представлений в якості митця радянського, в першу чергу. В статті за допомогою аналізу літератури, яка стосується цього питання та щоденникових записів самого О. Довженка спростовується ця теза.

07 лютого
РОБОТА СЕКЦІЙ

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ. ВІЙНИ «ПАМ'ЯТІ»

Секція 3. ауд. 327, 5 корпус ЗНУ

Модератор: Єльніков Михайло Васильович

БУРЯК Лариса Іванівна, доктор історичних наук, професор Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» (Київ)

**ДОНБАС У КОНТЕКСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЕПОХ:
ЕКСПЛУАТАЦІЯ ОБРАЗНИХ КОНСТРУКЦІЙ.**

У доповіді розглядається формування та зміна образних репрезентацій Донбасу у контексті соціокультурних трансформацій ХХ століття. Особлива увага приділяється образним конструкціям регіону, що використовувались з метою маніпуляцій свідомістю українського соціуму. Аналізується феномен їхнього творення, штучності та політичної заангажованості. Обґрунтовується висновок щодо необхідності відтворення об'єктивної багатоманітності образів Донецького регіону у соціокультурному просторі України.

МАРУТЯН Рена Рубенівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри глобалістики, євроінтеграції та управління національною безпекою Національної академії державного управління при Президенті України (Київ)

СМИСЛОВІ ВІЙНИ СУЧАСНОСТІ: УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР

Досліджено сутність сучасного феномену смислової війни, запропоновано порівняльну характеристику інформаційної та смислової воєн, здійснено аналіз застосування смислової зброї під час анексії російськими військами Криму та воєнно-політичного конфлікту на сході України.

МАКЛЮК Ольга Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

ПОЛІТИЧНИЙ МІФ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

У доповіді аналізуються питання щодо сутності політичного міфу у дискурсі сучасної історіографії. Особливу увагу приділено проблемам міфологізації історії та впливу політичного міфу на формування історичної пам'яті. Зазначається, що політичний міф завжди орієнтований на історичну пам'ять, він по суті є одним з її наріжних каменів, а ефективність міфів у деяких конкретних політичних ситуаціях може сприяти стабільності та безперервності політичного процесу.

ФАДЄЄВ Володимир Борисович, кандидат філософських наук, завідувач відділу філософських проблем етносу та нації Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України (Київ)

РЕСЕНТИМЕНТАЛЬНІ ІСТОРІЇ ТА ПАСТКИ ІСТОРИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Історична політика на пострадянських теренах завжди була пов'язана з поточною політичною кон'юнктурою. Проте така інструменталізація історії провокує до політичного

протистояння в залежності від сприйняття і оцінки минулого. Чи не спонукає це до пошуку інших засад суспільної консолідації та до нейтралізації впливу історичної політики на суспільне життя?

ІЛЮК Тетяна Василівна, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (Київ)

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОБРАЗУ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦІВ У ПРОСТОРИ ГРЕЦЬКОГО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ДИСКУРСУ

У доповіді акцентовано увагу на тому, що грецька історична наука та викладання історії у сучасній грецькій школі значною мірою носить монолітний та етноцентричний характер. Автором проілюстровано, що згадки про Україну містяться переважно в контексті важливих геополітичних перетворень та міжнародних подій – зокрема підписання Брест-Литовського мирного договору 1918 р. та розпад СРСР у 1991 р. Загалом же, в грецькому історичному дискурсі український народ представлено як складову російського імперського етносу, а ознайомлення з історією окремих українських земель (переважно, в контексті розселення грецьких національних меншин чи історичних подій, пов'язаних із діяльністю грецьких купців та організації «Філікі Етерія» у м. Одеса) відбувається в контексті історії Російської Імперії та, згодом, СРСР.

ЄЛЬНИКОВ Михайло Васильович, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

КОНЦЕПЦІЯ «РУССКОГО МИРА» ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МЕНТАЛЬНІ КОРДОНИ УКРАЇНЦІВ

У доповіді розглядається становлення проекту «русский мир», визначається геополітична роль України та її значення для формування російської державності та духовності в рамках православ'я. Підтримка ідей «русского миру» спостерігається в регіонах з нечіткими ментально-культурними ознаками, що тяжіють до російської ідентичності і колишнього СРСР.

ГБІЄЦЬ Магдалена, аспірантка факультету історичних і педагогічних наук Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

ПАЦИФІКАЦІЯ 1930 р. У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЛЬВІВСЬКОЇ ПРЕСИ

Доповідь присвячена висвітленню акції пацифікації Східної Галичини 1930 року на сторінках двох головних львівських часописів – «Діло» і «Слово Польське». Акція була стала результатом загострення польсько-українських стосунків, що зростало ще від 1918 року. Її суть зводилася до реакції влади II Речі Посполитої на хвилю саботажів, влаштованих українським населенням у вересні-жовтні 1930 року. На сторінках газет, що була головним ретранслятором громадської думки, було представлено дещо іншу позицію у порівнянні з офіційними даними. Пресова пропаганда ефективно створювала образ подій, що ставалися.

МОНАСТИРСЬКИЙ Євгеній Дмитрович, магістрант гуманітарного факультету Українського католицького університету (Львів)

НАВ'ЯЗУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ НАСЕЛЕННЮ ДОНБАСУ РАДЯНСЬКОЮ АГІТАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОЮ СИСТЕМОЮ у 1917 – 1929 рр.

У доповіді розглядається процес утворення та нав'язування штучних радянських ідентичностей населенню Донбасу за допомогою агітаційно-пропагандистської системи під час становлення радянського ладу в Україні. В основі статті лежить розгляд реальних дореволюційних ідентичностей Донбасу, їхнього викорінення та заміни радянською владою у 1917 – 1929 рр., що понесло за собою утворення міфічного образу «окремішності Донбасу» заснованого на виключній «пролетарськості» регіону.

07 лютого
РОБОТА СЕКЦІЙ

МЕНТАЛЬНІ СТЕРЕОТИПИ ТА РОЛЬ МАС-МЕДІА (КІНО, СОЦМЕРЕЖ)
У ЇХ ФОРМУВАННІ

Секція 4. ауд. 326, 5 корпус ЗНУ

Модератор: Давлєтов Олександр Рашидович

ДАВЛЄТОВ Олександр Рашидович, кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

ЄВРЕЙСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МЕНШИНА НА ФОНІ РЕАЛІЙ
ВЕЙМАРСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (1919-1933 РР): МІФИ ТА СТЕРЕОТИПИ
В ІСТОРІЇ

У доповіді, на фоні аналізу повсякденного життя єврейської національної меншини у добу існування Веймарської Республіки (1919-1933 рр.), здійснено спробу аналізу міфів та стереотипів відносно євреїв у тогочасному німецькому суспільстві, а також спробу пошуку відповіді на питання: «Чи давали реалії Веймарської Німеччини підстави для прогнозування Голокосту саме в єврейському середовищі?». На конкретних прикладах автор демонструє, що німецькі євреї активно спостерігали, фіксували та сприймали симптоми майбутньої кризи відносин та прогнозували загрози стосовно власного економічного життя; потенційну небезпеку політичної та соціальної ізоляції.

НЕСТЕРЕНКО Людмила Олексіївна, кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ФРАНЦІЇ XVI ст.: У ЛАБІРИНТАХ
НАУКОВОГО ПОШУКУ

У доповіді аналізуються фактори, що вплинули на висвітлення узагальненої історії складного для наукового визначення періоду історії Франції, і уявлення про окремі події та особистості, які формують засади нашого знання про історію цієї країни і про європейську історію загалом.

ЦВАТИЙ Вячеслав Григорович, кандидат історичних наук, доцент кафедри дипломатичної та консульської служби, Заслужений працівник освіти України, Перший проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи Дипломатичної академії України при МЗС України (Київ)

ОБРАЗИ УКРАЇНЦІВ ТА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ
ПОЛІТИКО-ДИПЛОМАТИЧНИХ ПОГЛЯДАХ ТА СУСПІЛЬНИХ
ПРАКТИКАХ XVI-XIX ст.: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Аналізується зовнішня політика і дипломатична практика європейських держав від доби раннього Нового часу (XVI-XVIII ст.) до сьогодення. Особливу увагу приділено інституціональному розвитку дипломатичних служб, дипломатичного інструментарію, нормам протоколу та етикету провідних держав Європи і України. Визначено особливості формування образів українців та України в європейських політико-дипломатичних поглядах та суспільних практиках в інституціональному контексті.

БЕССОНОВА Марина Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (Київ)

СТЕРЕОТИПИ ПРО КАНАДУ У СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

У доповіді здійснено спробу виявити та узагальнити основні стереотипи, поширені у сучасному медіапросторі стосовно Канади та канадців. Серед усталених образів, які сформувалися про Канаду та її мешканців, можна зустріти такі, що стосуються різноманітних сторін життя суспільства: від політики до деталей повсякденного життя. У сучасному медіапросторі можна зустріти стереотипи, пов'язані з: певною їжею та напоями, які найчастіше вживають канадці; одягом; особливостями промови; специфікою кліматичних умов; характерними рисами спілкування тощо. Особливу увагу приділено ставленню до Канади та канадців з боку американського суспільства.

ОМЕЛЬЧЕНКО Андрій Вікторович, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

СПРИЙНЯТТЯ ОБРАЗУ «ЧУЖОГО» В АФРИКАНСЬКИХ СУСПІЛЬСТВАХ: ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ

Доповідь присвячена спробі проаналізувати сприйняття іншої ментальності у сучасних африканських суспільствах, виявивши історичні корені та соціально-економічне підґрунтя формування образу «чужого».

КОВАЛЕНКО Леся Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

СТЕРЕОТИПИ ЩОДО НІМЕЦЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ В КАРИКАТУРАХ США ТА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ (1989-1990 рр.)

Автор досліджує символічну систему інтерпретації німецького об'єднання в американських та британських газетних карикатурах з точки зору використання стереотипів у вербальних і візуальних метафорах. В розглянутих американських та британських карикатурах візуальні метафори щодо німецького об'єднання апелювали до теми могутності, військової сили, агресії, націонал-соціалізму. Подібні ментальні стереотипи щодо німців та перспективи об'єднання ФРН та НДР мали своє коріння в досвіді Другої світової війни і виражалися в карикатурах в основному через зображення свастики, державних символів Німеччини, військової форми, захисних споруд.

ПОКЛЯЦЬКИЙ Сергій Анатолійович, кандидат географічних наук, науковий співробітник відділу природокористування та збалансованого розвитку Інституту географії НАН України (Київ)

СУБ'ЄКТИВНА ОЦІНКА УМОВ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ВЕЛИКИХ МІСТ УКРАЇНИ: МЕНТАЛЬНІ КОРДОНИ

У доповіді піднято питання умов життя населення у великих містах України. Розроблено індекс суб'єктивної оцінки умов життя. Проаналізовано чотири складові умов життя (соціальну, економічну, екологічну та соціокультурну) на основі проведеного анкетного опитування. Розраховано інтегральний індекс суб'єктивної оцінки умов життя населення великих міст України з врахування вагових коефіцієнтів до кожної складової.

ЗАБОЛОТНА Марія Федорівна, асистент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В АРГЕНТИНІ

Українська діаспора в Аргентині є однією з найчисельніших. Активній еміграції українського населення до Південної Америки сприяли історичні передумови. Виділяють чотири основні етапи еміграційного руху українців до Аргентини. Всі вони були спричинені економічними та політичними негараздами в країні. На сьогоднішній день українська діаспора в Аргентині стрімко розвивається та сприяє налагодженню більш тісних стосунків між Аргентиною та Україною.

УБОРО Ані Хачиківна, аспірантка кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

МАРОККАНЦІ В ІСПАНІЇ: МІФИ НАВКОЛО АДАПТАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

В умовах глобалізації, поряд з розвитком інфраструктури, вільним пересуванням товарів і послуг, спостерігається масова міграція до країн Західної Європи з менш розвинених регіонів: Східної Європи, Близького Сходу, Африки. Одним з лідерів серед європейських країн за кількістю прийнятих емігрантів є Королівство Іспанія. На прикладі Іспанії, до якої мігрують насамперед вихідці з Північної Африки, зокрема з Марокко, можна проаналізувати юридичне становище емігрантів, законні підстави їх перебування в європейській країні та складнощі, з якими вони зустрічаються на адаптаційному шляху.

КОРНІЄНКО Наталя Василівна, аспірантка Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (Київ)

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗУ УКРАЇНИ у 2004-2005 рр. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ КОНГРЕСУ США)

У доповіді проаналізована трансформація образу України, що був поширений серед представників Конгресу США, у 2004-2005 рр. Були виокремлені три виміри (політичний, економічний та суспільний), за якими конгресмени оцінювали ситуацію в Україні. Виявлено, що подіями, які спровокували зміну точки зору Конгресу США, стали вибори президента 2004 р. та Помаранчева революція. Саме вони, на думку конгресменів, стали тим поштовхом, завдяки якому політичне, економічне та суспільне життя почало змінюватися на краще, внаслідок чого образ України у США став більш позитивним.

НДУМУ Єва Крістіані, аспірантка кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

ОБРАЗ УКРАЇНИ ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ ЦЕНТРАЛЬНО-АФРИКАНСЬКИХ КРАЇН

У доповіді розглянуто питання сприйняття образу України та українців за матеріалами періодичних видань центральноафриканських країн (Габон, Камерун, Конго та ін.). Особливу увагу приділено політичним оцінкам подій 2013-2014 рр. в Україні.

КОРОЧАНСЬКА Анна Олександрівна, здобувач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)

«ОБРАЗ ЄВРОПИ» ТА «ОБРАЗ ЄДИНОЇ ЄВРОПИ» В ДИСКУСІЯХ НАВКОЛО ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОЕКТУ в 1920-ті роки

У доповіді автор намагається відтворити «образ Європи» та «образ єдиної Європи» в європейській суспільно-політичній думці 1920-х рр. на підставі аналізу документів пан'європейського руху. Автор робить висновок, що «образ Європи» розумівся як криза цивілізації, виходом з якої мала стати європейська єдність. «Образ єдиної Європи» мав політичну та економічну складові. Неспроможність реалізувати проекти об'єднання Європи пов'язується із наявністю ментальних кордонів, породжених націоналізмом.

ОБРАЗИ УКРАЇНЦІВ ТА УКРАЇНИ У ПОГЛЯДАХ ІНШИХ НАРОДІВ

07 лютого

Секція 5. ауд. 327, 5 корпус ЗНУ

Модератор: Казакова Оксана Миколаївна

КАЗАКОВА Оксана Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри *всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ГЛІНКА Віталіна Анатоліївна, магістрант історичного факультету *Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ОБРАЗ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦІВ У ПОГЛЯДАХ НАСЕЛЕННЯ ШВЕЦІЇ

У доповіді узагальнено факти, що є найбільш відомими пересічному мешканцю Швеції про Україну та які впливають на формування позитивного чи негативного іміджу України та українців серед шведів. Образ України та українців серед населення Швеції є подібним до загальноєвропейського та формується на основі тих фактів та відомостей, які більш-менш відомі мешканцям цієї країни. Незмінним навіть сьогодні залишається образ нашої держави як пострадянської країни з корумпованою владою та недосконалою правовою системою, високим рівнем злочинності. Разом з тим, українці відомі своєю щирістю, гостинністю, смачними стравами, а сьогодні ще й своєю волею та прагненням до демократичних перетворень. Саме останнє найбільше вплинуло більш позитивне сприйняття України та українців за кордоном.

БАРТИШ Радислав Вікторович, магістрант історичного факультету *Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ОБРАЗИ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦІВ У ПОГЛЯДАХ БІЛОРУСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У доповіді розглянуто питання сприйняття образу України та українців серед суспільної думки громадян Білорусі в контексті еволюції міждержавних відносин. Особливу увагу приділено засобам протиставлення білоруського, командно-адміністративного владного режиму, орієнтованого на євразійську інтеграцію, проти демократичної трансформації України та її євроінтеграційного вибору.

БРИЛЬОВА Анастасія Олександрівна, магістрант історичного факультету *Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ОБРАЗ УКРАЇНЦІВ ТА УКРАЇНИ У ПОГЛЯДАХ КАНАДЦІВ (2009-2014 рр.)

Доповідь присвячена аналізу особливостей формування та сприйняття канадською громадською думкою образу сучасних українців та України. У доповіді подано характеристику основних каналів, якими останні роки здійснюється формування та поширення образу українців та України серед канадської громади. Основними серед них є: ЗМІ (у тому числі інтернет-ЗМІ), двосторонні контакти (офіційні та неофіційні), візити до Канади діячів української науки та культури, а також активна діяльність української діаспори у самій Канаді.

ГЕРАСИМОВА Анастасія Юріївна, магістрант історичного факультету *Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ОБРАЗ УКРАЇНЦІВ ТА УКРАЇНИ В НІМЕЧЧИНІ до та після ПОДІЙ 2013-2014 рр.

У доповіді висвітлений образ українців і України в очах рядових німців, німецьких журналістів і політологів після таких значних подій в історії нашої держави, як Помаранчева революція, проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 р., Євромайдан і підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС. До подій 2004 р. більшість рядових німців вважала, що наша країна є частиною Росії. Україна була відома широкій громадськості в основному завдяки таким негативним факторам, як аварія на Чорнобильській АЕС і високий рівень корупції. Після Помаранчевої революції німці дізналися, що Україна – це незалежна держава, народ якої здатний гідно відстоювати власні позиції, а події 2013-2014 рр. сприяли подальшій зміні образу України у Німеччині на більш позитивний.

ДЬОМОЧКА Ганна Вадимівна, *магістрант історичного факультету Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

УКРАЇНА ТА УКРАЇНЦІ В ПОГЛЯДАХ ІСПАНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У доповіді відзначається, що образ України та українців в іспанській державі залишається досить невизначеним. Основними чинниками, що впливають на формування образу, є трудова міграція з України та засоби масової інформації Іспанії. Українська діаспора сприятливо впливає на становлення позитивного образу України в іспанському середовищі, в першу чергу, через трудових мігрантів. Іспанськими роботодавцями відзначається їх працелюбність, освіченість та відповідальність. Іспанські ЗМІ, в силу значної географічної віддаленості, мало уваги приділяють висвітленню подій, що стосуються України. В Іспанії поширюється російська пропаганда, створюючи підстави для сумнівів іспанців щодо реальності подій в Україні.

КОЛЕСНИКОВА Каріна Олександрівна, *магістрант історичного факультету Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ОБРАЗ УКРАЇНИ В МЕКСИЦІ до і після ПОДІЙ 2013-2014 рр.

У доповіді розглядається динаміка розвитку образу України в Мексиці, вплив подій 2013-2014 рр. на імідж України, а також шляхи його вдосконалення. Образ України в Мексиці впливає як на політичний і економічний діалог на найвищому рівні між двома країнами, так і на рівень обізнаності відомостей про Україну серед місцевого населення. З моменту отримання незалежності Україною і до подій 2013-2014 рр. значна кількість мексиканців взагалі вважали Україну частиною Росії, а отже майже нічого не знали про нашу державу, окрім того, що тут знаходиться Чорнобиль і була Помаранчева Революція. Протягом подій 2013-2014 рр. мексиканські ЗМІ регулярно висвітлювали і висвітлюють сучасний стан ситуації в Україні, часто називаючи їх «боротьбою українців за демократію», «бажанням подолати корупцію», «війною з російськими окупантами» і тим самим формують позитивний образ країни в Мексиці, а отже, всіляко висловлюють підтримку нашій країні. Однак, переважна більшість мексиканців висловились за те, щоб їх країна залишилась осторонь конфлікту, оскільки для більшості її суспільства Україна – це далека і незвідана країна.

КОЧИНА Анастасія Андріївна, *магістрант історичного факультету Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ЩО ДУМАЮТЬ ФРАНЦУЗИ ПРО УКРАЇНУ ТА УКРАЇНЦІВ?

У доповіді розглянуто думку французів щодо України і українців та її зміна, в залежності від висвітлення у французьких ЗМІ тих подій, які відбувалися в Україні. Виявлено, що неоднозначне ставлення французів до українців, обумовлене недостатньою

обізнаністю. До подій 2013 р. французи про Україну взагалі не думали, мала обізнаність про нашу країну, і слабкі контакти між політичними діячами не сприяли розвитку відносин між країнами. Україна для Франції була «причепною» Росії, такою сірою зоною з пануванням корупції і суспільним розладом. У зв'язку з подіями 2013-2014 рр. образ України постає як країни, яка платить високу ціну людськими життями заради європейських цінностей. Однак, санкції проти Росії не подобаються французьким компаніям, зменшення прибутків, втрата ринків збуту, і навіть можливе збільшення безробіття у Франції не викликають захоплення.

КРЯКВИНА Олеся Дмитрівна, *магістрант історичного факультету Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ОБРАЗ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦІВ У КИТАЇ

Доповідь присвячена розгляду формування уявлення про Україну та її громадян серед різних представників Китайської народної республіки: китайського уряду, бізнесових кіл та простих громадян. Наводиться огляд висвітлення України провідними китайськими ЗМІ. Сприйняття України китайським урядом визначається насамперед його економічними інтересами в агропромисловому та військово-промисловому секторі. З огляду на це, офіційний Пекін вбачає в Україні «житницю Європи», потенційно найбільше «фермерське господарство» Китаю за кордоном, постачальника військових озброєнь та технологій. Сприйняття українців китайськими бізнесменами зумовлене їх попереднім досвідом співробітництва з українськими партнерами. Нажаль, цей образ характеризується низкою негативних рис української сторони: хабарництво, безвідповідальність, відсутність правового захисту, недостатня прозорість умов для інвестицій. Сприйняття України та українців є більш оптимістичним серед китайських студентів, які навчаються в українських ВНЗ. Вони вбачають у нашій країні великий потенціал, для реалізації якого не вистачає працюючої робочої сили та чесних політиків.

НІКОЛІШИНА Ольга Віталіївна, *магістрант історичного факультету Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ОБРАЗИ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦІВ У ПОГЛЯДАХ ПОЛЯКІВ

У доповіді розглядаються стереотипи поляків щодо українців, які впливають на створення образу українців та України в цілому. Стереотипи досліджуються крізь призму багатовікової спільної історії, яка безпосередньо впливала на становлення та закріплення стереотипних образів українців. В основі дослідження знаходяться погляди пересічних поляків, які відображені в ЗМІ та інтернет-форумах.

РИХЛОВА Валерія Валеріївна, *магістрант історичного факультету Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

УКРАЇНА ОЧИМА АМЕРИКАНСЬКИХ МАНДРІВНИКІВ, ПИСЬМЕННИКІВ ТА РЕЖИСЕРІВ

У доповіді аналізується образ України та українців очима американців. Зокрема, подається інформація про враження американського мандрівника та письменника Е.Е. Еванса та його працю «Путівник мандрівника: Україна», волонтерів Корпусу миру, які викладали англійську мову в Україні, про враження таких авторів, як Террі Моррісон та Уейн Конавей щодо ділової етики українців, про туристичні поради Держдепартаменту США американським туристам, які збираються відвідати Україну, а також про те, як висвітлюють американські режисери образ України в голлівудських кінострічках.

СЕРГІЄНКО Ярослав Юрійович, *магістрант історичного факультету Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ОБРАЗ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦІВ У ПОГЛЯДАХ ЧЕСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У доповіді розглянуто питання сприйняття образів України та українців серед громадян Чехії в контексті змін, які відбуваються в міждержавних відносинах. Особливу увагу приділено причинам формування певної громадської думки в Чехії, і факторам, які заважають сприйняттю України як європейської держави, а також багатьом питанням чеського життя, які накладають відбиток на формування образу України в Чехії.

СУЛЕЙМАНОВ Елчин Мираламович, *магістрант історичного факультету Запорізького національного університету (Запоріжжя)*

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: СТВОРЕННЯ НЕГАТИВНОГО ОБРАЗУ УКРАЇНЦЯ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У доповіді проаналізовані методи і технології інформаційних війн, завдяки яким Росія намагається сформувати негативний образ України та українського народу. Увагу акцентовано на тому, що велику роль у формуванні та поширенні міфу про «український фашизм» відіграють ЗМІ. Створення негативного образу українця дозволило російській владі заручитися підтримкою більшості власного населення щодо розв'язання військовій агресії проти України. Офіційний Кремль, використовуючи ЗМІ, кіноіндустрію, школи та ВНЗ роками створював з українців образ «ворога», якого варто боятися. При цьому, український народ ділився на дві категорії – «фашисти», які продалися Заходу і слідуєть вказівкам США, і «російськомовне» населення, яке постійно піддається гніту і репресіям та потребує захисту з боку Росії.

ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ

ауд. 326, 5 корпус ЗНУ

Презентація наукової збірки «По той бік Дніпра: вплив контраверсійних образів «іншого українця» на формування ментальних кордонів» : Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2015 р.). – Запоріжжя : Інтер-М, 2015.

Заключне слово та прийняття резолюції.

Екскурсія учасників конференції до Національного заповіднику «Хортиця»

ДЛЯ ПОДАТОК